

Sygn. akt III Ca 808/13

POSTANOWIENIE

Dnia 29 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, Wydział III Cywilny Odwoławczy w składzie

następującym:

Przewodniczący:	SSO Katarzyna Kwilosz-Babiś (sprawozdawca) SSO Agnieszka Skrzekut SSR del. Agnieszka Poręba
Protokolant:	insp. Jadwiga Sarota

po rozpoznaniu w dniu 29 stycznia 2014r.

na rozprawie

sprawy z wniosku Skarbu Państwa - Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo N.

przy uczestnictwie: K. K. (1), K. R., W. K., K. K. (2), I. D., D. B., M. K. (1), M. Ż. (1), A. Z., M. S. (1), K. K. (3), A.K., Z. W., H. S., S. K. (1), T. K., T. N., A. K. (1), S. K. (2), A. K. (2), J. G. (1), E. P. (1), G. Ż., T. S., A. M. (1), S. G. (1), W. S. (1), A. B., E. G., M. K. (2), H. Ż., A. D. (1), A. Ż. (1), J. S. (1), A. K. (3), K. Ż. (1), M. Ż. (2), H. M., S. K. (3), B. Ż., B. K., D. K., C. K., A. K. (4), Z. K., J. G. (2), S. G. (2), A. J., J. Ż. (1), T. Ż., M. N., J. Ż. (2) oraz nieznanymi z miejsca pobytu uczestników: W. K., S. P. (1), R. P., J. W., K. W., J. Ż. (3), T. N., A. T. (1), A. G. (1), A. M. (2), A. D. (2), A. Ż. (2), H. R., B. D., F. P., J. G. (3), S. G. (3), E. Ż., G. Ż., S. P., M. S. (2), L. B., A. Ż. (4), P. B., W. B., S. Ż., R. M., J. M., W. D., A. M. (1), M. M. (2), A. G. (2), S. Ż., J. P. (2), H. D. (1), J. K. (2), A. K. (10), A. K. (11), K. S. (2), A. Ż. (5), A. D. (3), E. P. (3), F. K., A. K. (12), S. K. (4), M. K. (4), J. K. (2), J. P. (2), J. K. (3), A. K. (12), W. G., H. T., M. S. (3), S. S., A. G. (4), M. K. (5), A. Ż. (6), K. S. (3), W. S. (2), J. S. (1), A. S., H. D. (2), A. P., F. S., J. S. (2), I. T., A. K. (13), M. T., A. T. (2), J. K. (4), J. K. (5), A. K. (14), S. K. (5), J. K. (6), A. K. (15) reprezentowanych przez kuratora adw. M. W.

o zasiedzenie nieruchomości

na skutek apelacji uczestników: M. Ż. (1), M. S. (1), K. K. (3), A. K., Z. W.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Nowym Targu

z dnia 19 grudnia 2012 r., sygn. akt I Ns 678/08

p o s t a n a w i a :

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w Nowym Targu do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt III Ca 808/13

UZASADNIENIE

znajduje się w zarządzie Nadleśnictwa N. oraz znaki drogowe „zakaz ruchu”. Wnioskodawca od kilkudziesięciu lat na własny koszt wykonywał wszelką istniejącą w tym lesie infrastrukturę: urządzał drogi leśne, szlaki zrywkowe, a dla potrzeb związanych z gospodarką leśną, całe uroczysko (...) zostało podzielone na tzw. oddziały o numerach: od (...) do (...).

Wnioskodawca jest w zasadzie wyłącznym posiadaczem nieruchomości wchodzących w skład uroczyska (...), z wyjątkiem kilku działek należących do osób fizycznych, zarówno działek leśnych z drzewostanem jak i leśnych polan.

W zakresie posiadania przedmiotowych nieruchomości, w okresie od lat 50-tych ubiegłego wieku nie dochodziło do żadnych sporów. Nie było też jakichkolwiek spraw sądowych, których przedmiotem byłoby kierowane w stosunku do wnioskodawcy żądanie wydania lub też zwrotu przedmiotowych nieruchomości.

W 1991r. J. Ż. (1) zam. K. (...) zwrócił się do Okręgowego Zarządu Lasów Państwowych w K. z żądaniem zwrotu nieruchomości leśnej o pow. 45 ha położonej w O.. W odpowiedzi z dnia 25 kwietnia 1991r. wnioskodawca odmówił zwrotu, wyjaśniając, iż wniosek ten jest bezpodstawny.

Wnioskodawca jest w posiadaniu 4 protokołów przejęcia z dnia 10 czerwca 1945r. sporządzonych na podstawie dekretu PKWN z dnia 12 grudnia 1944r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa, które dotyczą przejęcia majątku leśnego O. od dawnych właścicieli tj. od W. Ż., J. Z., K. Ż. (2), (...) o łącznej pow. 333,34 ha.

W wyżej opisanym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że okoliczność nabycia przez Skarb Państwa nieruchomości opisanych we wniosku na podstawie dekretu PKWN z 1944r. nie została udowodniona, zaś Skarb Państwa na podstawie art. 172 k.c. w zw. z art. XLI § 2 przepisów wprowadzających Kodeks Cywilny nabył własność tych nieruchomości w drodze zasiedzenia z dniem 1 stycznia 1985r.

Powyższe postanowienie zaskarżyli w całości apelacjami uczestnicy: M. Ż. (1), M. S. (1), Z. W., A. K. (11), K. K. (3).

Uczestnik M. Ż. (1) zarzucił:

1. niewłaściwe zastosowanie art. 172 k.c. polegające na przyjęciu, że wnioskodawca był samoistnym posiadaczem nieruchomości wymienionych we wniosku prowadzącym do stwierdzenia nabycia własności przez zasiedzenie pomimo przysługującego mu już prawa własności przedmiotowych nieruchomości na podstawie właściwych przepisów;
2. niewłaściwe zastosowanie § 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 20 stycznia 1945r. w sprawie wykonywania dekretu (...) Komitetu (...) z dnia 12 grudnia 1944r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa w zw. z art. 1 Dekretu PKWN z 12 grudnia 1944r. poprzez niewłaściwą wykładnię i przyjęcie, że powołany dekret i przepisy wykonawcze stanowiły jedynie podstawę wprowadzenia w posiadanie uprawnionego z tych przepisów;
3. naruszenie art. 121 pkt 4 k.c. w zw. z art. 175 k.c. poprzez przyjęcie, że skarżący mógł dochodzić przed sądami i organami powołanymi do rozpoznawania spraw danego rodzaju mimo trwania przeszkody;
4. art. 123 k.c. w zw. z art. 175 k.c. poprzez nieuwzględnienie faktu przerwania biegu zasiedzenia przez czynność przed innym organem tj. nieuwzględnienie skutków czynności prawnej przedstawionej w piśmie Okręgowego Zarządu Lasów Państwowych w K. z dnia 25 kwietnia 1991r.
5. naruszenie art. 213 § 1 k.p.c. w zw. z art. 228 k.p.c. przez zaniechanie wzięcia pod uwagę powszechnie znanych faktów dotyczących efektywnej możliwości dochodzenia praw właścicielskich uczestnika na drodze prawnej dopiero od momentu powołania Naczelnego Sądu Administracyjnego;
6. art. 232 k.p.c. poprzez nieprzeprowadzenie dowodu w postaci identyfikacji przedmiotu zasiedzenia opisanego w treści wniosku przez udziale uprawnionych stron.

Wskazując na powyższe uczestnik wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i oddalenie wniosku, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I Instancji.

Uczestniczka M. S. (1) wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i oddalenie wniosku o zasiedzenie. Podniosła, że władanie przez Skarb Państwa nieruchomościami zgłoszonymi do zasiedzenia nie stanowiło posiadania samoistnego a jedynie zarządzanie nimi w ramach wypełniania przez państwo zadań publicznych. Ponadto podniosła, że bieg terminu zasiedzenia przez Skarb Państwa nie mógł się rozpocząć w czasie, w którym właściciele nieruchomości nie mogli efektywnie dochodzić na drodze prawnej ich zwrotu, oraz że nie jest możliwym nabycie nieruchomości na podstawie dekretu PKWN i jednoczesne posiadanie tej samej nieruchomości prowadzące do jej zasiedzenia. Apelacje uczestniczek: Z. W., A. K. i K. K. (3) w zasadzie nie różnią się treścią od apelacji uczestniczki M. S. (1).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacje uczestników, w zakresie w jakim wnoszą o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, zasługują na uwzględnienie. W niniejszej sprawie zaszyły bowiem uchybienia determinujące takie rozstrzygnięcie.

Sprawa dotyczyła zasiedzenia nieruchomości stanowiących działki ewidencyjne o numerach (...) położonych w miejscowości O.. Zgodnie z art. 172 § 1 k.c. posiadacz nieruchomości nie będący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (zasiedzenie). Posiadacz w złej wierze nabywa własność nieruchomości, jeżeli posiadał ją w powyższych warunkach przez lat 30 (art. 172 § 2 k.c.). Z brzmienia powyższych przepisów wynika, że do nabycia własności nieruchomości w drodze zasiedzenia konieczne jest spełnienie kilku warunków: nieprzerwane posiadanie samoistne nieruchomości przez podmiot niebędący jej właścicielem oraz upływ odpowiedniego dla danej „wiary” okresu czasu. Rozpatrując sprawy o zasiedzenie sąd jest zobowiązany zbadać spełnienie przesłanek warunkujących zasiedzenie, w tym charakter posiadania przez wnioskodawcę danych nieruchomości. W pierwszej kolejności zatem powinien ustalić, czy wnioskodawcy nie przysługuje tytuł własności nieruchomości zgłoszonej do zasiedzenia, bowiem zgodnie z cytowanym przepisem zasiedzieć nieruchomość może tylko posiadacz (samoistny) niebędący jej właścicielem. A contrario nie może zasiedzieć nieruchomości podmiot, któremu przysługuje już prawo własności tejże nieruchomości, stwierdzenie takiego faktu skutkować zatem powinno oddaleniem wniosku o zasiedzenie (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 1997 r. II CKN 246/97; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2002 r. III CKN 1144/00)

Wnioskodawca już we wniosku wskazywał, iż przejął przedmiotowe działki w drodze nacjonalizacji lasów państwowych w 1944r., jednakże nie uzyskał odpowiedniego wpisu w księgach wieczystych. Pierwszorzędną zatem kwestią w niniejszej sprawie było ustalenie, czy wnioskujący o zasiedzenie Skarb Państwa nie stał się właścicielem zgłoszonych do zasiedzenia działek na podstawie przytaczanego w sprawie Dekretu (...) Komitetu (...) z dnia 12 grudnia 1944r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa (DZ.U. Nr 15 poz.82).

Zgodnie z art. 1 ust. 1 w/w dekretu lasy i grunty leśne o obszarze ponad 25 ha, stanowiące własność lub współwłasność osób fizycznych i prawnych przechodzą na własność Skarbu Państwa. Ustęp drugi stanowił, że wraz z lasami i gruntami leśnymi przechodzą na własność Skarbu Państwa, o ile stanowią własność lub współwłasność tej samej osoby:

- a) wszelkie śródleśne grunty, łąki i wody,
- b) grunty deputatowe administracji i straży leśnej,
- c) wszelkie nieruchomości i ruchomości położone na terenie obiektu leśnego, przechodzącego na własność Skarbu Państwa, niezależnie od swego przeznaczenia,

d) wszelkie nieruchomości i ruchomości, służące do prowadzenia gospodarstwa leśnego (zabudowania, urządzenia techniczne, transportowe, komunikacyjne itp.) niezależnie od swego położenia,

e) wszelkie zapasy materiałowe (remanenty) zarówno w lesie jak i zakładach przemysłowych, przechodzących na własność Skarbu Państwa.

Przepisy tego aktu nie przewidywały specjalnego postępowania administracyjnego, w ramach którego następowo ustalono deklaratoryjną decyzją administracyjną, które nieruchomości (bądź inne składniki majątkowe) przeszły na własność Skarbu Państwa na podstawie przepisu tego dekretu. Ujawnienie w księdze hipotecznej (gruntowej) nabycia przez Skarb Państwa prawa własności do nieruchomości podlegającej przepisom dekretu PKWN następowo na podstawie wniosku właściwej dyrekcji Lasów Państwowych, do którego wystarczyło załączyć protokół, o którym mowa w § 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 20 stycznia 1945 r. w sprawie wykonania dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa, sporządzony przez właściwą dyrekcję Lasów Państwowych w obecności właściciela lub jego pełnomocnika oraz dwóch świadków, w którym wymieniano składniki majątkowe przejęte przez Skarb Państwa. Był to wystarczający dowód na potwierdzenie, że dana nieruchomość przeszła na własność Skarbu Państwa na podstawie przepisów dekretu PKWN (podobnie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2011 r. III CSK 338/10). Sporządzenie w/w protokołu przejęcia lasu miało znaczenie dokumentujące fakt przejęcia lasu z mocy prawa i umożliwiało ujawnienie własności Skarbu Państwa w księdze wieczystej. Przedmiotowy protokół był jedynie dowodem nabycia własności na podstawie w/w dekretu. Brak protokołu lub jego niekompletność uniemożliwiająca dokonanie wpisu własności w księdze wieczystej nie oznacza, że nabycie własności w trybie w/w dekretu nie nastąpiło. Tylko dla porządku trzeba dodać, że również okoliczność, że cytowany akt prawny stracił moc z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 28 lipca 1990r. o zmianie Kodeksu cywilnego pozostaje obojętna dla kwestii właścicielskich, bowiem zgodnie z art. 6 w/w ustawy pozostawiono w mocy nabycie własności na podstawie przepisów dekretu.

Wnioskodawca twierdzi, że jego wniosek o wpis własności przedmiotowych nieruchomości na podstawie powołanych we wniosku protokołów przejęcia lasu w O. z powodów błędów w protokołach przejęcia nieruchomości (do tych samych działek zostały sporządzone 4 protokoły, na których widnieli różni właściciele i różne powierzchnie przejmowanych działek) został oddalony i z tego powodu – celem uregulowania stanu prawnego lasu - składa wniosek o zasiedzenie. Odmowa ujawnienia prawa własności wnioskodawcy na podstawie protokołów przejęcia wskazanych we wniosku dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy jest jednakże obojętna. Należy bowiem podkreślić, że nabycie prawa własności lasów i gruntów leśnych wraz z prawami wymienionymi w § 1 ust. 2 następowo z mocy prawa, a sam wpis do księgi wieczystej miał w tym wypadku charakter deklaratoryjny (uchwała Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1994r., III CZP 50/94). Brak możliwości założenia księgi wieczystej nie jest wystarczającym argumentem dla wniosku o zasiedzenie. Jak już wyżej podkreślono nie może wnosić o stwierdzenie zasiedzenia prawa własności podmiot, któremu to prawo własności już przysługuje. Po drugie dla uczestników postępowania nie jest obojętne ustalenie czy i w jakim trybie Skarb Państwa stał się właścicielem lasu w O.. Powszechnie wiadomym jest, że od lat planuje się wprowadzenie ustawy rekompensującej utratę własności na skutek nacjonalizacji. (por. np. art. 7 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju. (Dz. U. z dnia 11 września 2001 r.)

Podsumowując należy stwierdzić, że w niniejszej sprawie konieczne było – czego zaniechał Sąd Rejonowy – dokładne ustalenie (poczynione osobno dla każdej z działek zgłoszonych do zasiedzenia) czy na dzień 27 grudnia 1944r. (dzień wejścia w życie dekretu o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa) przedmiotowe działki przeszły na własność Skarbu Państwa - czy to z racji swojej powierzchni, (§ 1 ust 1), czy też z racji objęcia dyspozycją § 1 ust 2 Dekretu. Aby to uczynić, koniecznym jest ustalenie stanu działek objętych wnioskiem o zasiedzenie na dzień 27 grudnia 1944r. a w szczególności: jaki był rodzaj użytków, jaką miały numerację i powierzchnię i w jaki sposób były użytkowane. Z dokumentacji dołączonej do wniosku o zasiedzenie zdaje się wynikać, że co najmniej działki nr (...) miały powierzchnię większą niż 25 ha. Działki te powstały bowiem z innych działek o powierzchni odpowiednio 41 ha, 41 ha i 32 ha. Z uwagi na to, że w dokumentacji geodezyjnej dołączonej do wniosku nie wykazano jaka numeracja

parcel obowiązywała w 1944r ani nie wskazano powierzchni parcel wymienionych w wykazach gruntowych ustalenie w/w kwestii wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego.

W razie oceny, że prawo własności lasów i gruntów leśnych przeszło z mocy prawa na rzecz Skarbu Państwa w trybie w/ w dekretu Sąd powinien określić dla każdej działki z osobną podstawę prawną przejścia to jest na podstawie dokładnie którego artykułu, ustępu oraz ewentualnie punktu takie przejście nastąpiło, nie zapominając o dokonaniu wykładni pojęć w tym przepisie występujących tj. obiekt leśny, śródleśne grunty, łąki, wody itd. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2011r., III CSK 338/10). Dokonując powyższego ustalenia nie należy także tracić z oczu zapisu art. 1 ust. 3 Dekretu, na podstawie którego nacjonalizacja lasów nie dotyczyła lasów i gruntów leśnych należących do jednostek samorządu terytorialnego (pkt 1) oraz podzielonych prawnie lub faktycznie przed dniem 1 –go września 1939r. na parcele nie większe niż 25 ha i stanowiących własność osób fizycznych, grunty których nie były objęte przepisami artykułu 2 lit. e) dekretu (...) Komitetu (...) z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (pkt 2). Co do wykładni przepisów dekretu por. także np. wyrok SN z dnia 22 kwietnia 2005r. II CK 653/04, uchwałę SN z dnia 22 kwietnia 1994r. III CZP 50/94, wyrok SN z dnia 8 maja 1998r. I KKN 664/97, wyrok SN z dnia 4 września 2008r. IV CSK 226/08, uchwałę SN z dnia 27 kwietnia 1994r. III CZP 54/94, wyrok SN z dnia 4 lutego 2010r. IV CSK 402/09.

Reasumując, ocena wniosku o zasiedzenie musi być poprzedzona oceną czy działki wskazane we wniosku przeszły na własność Skarbu Państwa w trybie dekretu PKWN z dnia 12 grudnia 1944r. – jeśli tak to wniosek o stwierdzenie zasiedzenia jest bezzasadny, jeśli nie – to należy ustalić, czy wnioskodawca spełnia przesłanki do zasiedzenia i z jaka datę ewentualne zasiedzenie nastąpiło.

W kwestii ewentualnego zasiedzenia rację mają apelujący podnosząc, iż do czasu powołania do życia Naczelnego Sądu Administracyjnego niemożliwym było wzruszanie aktów administracyjnych, na podstawie których przejmowano własność, jak również niemożliwym było dochodzenie zwrotu przejętej własności na drodze sądowej. Pogląd ten został podkreślony w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2004 r. V CK 131/03, w którym stwierdzono, że bieg zasiedzenia na rzecz Skarbu Państwa nieruchomości objętej w posiadanie samoistne w wyniku wadliwego wykonania dekretu PKWN z 1944 r. o przyjęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa nie rozpoczął się dopóty, dopóki właściciele nieruchomości nie mogli efektywnie dochodzić na drodze sądowej jej zwrotu. Z kolei w postanowieniu z dnia 9 maja 2003r. V CK 24/03 Sąd Najwyższy taki istniejący najpóźniej do 1980r. stan niemożności dochodzenia przed sądem praw właścicielskich związanych z nacjonalizacją majątków porównał do stanu siły wyższej (zawieszenia wymiaru sprawiedliwości) powodującym zawieszenie terminu przedawnienia i zasiedzenia. W związku z tym stwierdzenie przez Sąd nabycia przez Skarb Państwa własności przedmiotowych nieruchomości z dniem 1 stycznia 1985r. było zdecydowanie błędne.

Jeżeli zaś chodzi o zarzut naruszenia art. 123 k.c. to należy podnieść, iż jest on nietrafny. Zgodnie z dyspozycją tego przepisu bieg przedawnienia przerywa się:

- 1) przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia;
- 2) przez uznanie roszczenia przez osobę, przeciwko której roszczenie przysługuje,
- 3) przez wszczęcie mediacji.

Po pierwsze w doktrynie panuje zgodność co do tego, że organami wymienionymi w art. 123 § 1 pkt 1 k.c. są w zasadzie jedynie sądy (powszechne i polubowne) oraz komornicy. Kilka wyjątków od tej zasady przewidują przepisy szczególnie (wymienione szczegółowo w Komentarzu do Kodeksu postępowania cywilnego. Komentarz. Część pierwsza - Postępowanie rozpoznawcze. Część druga - Postępowanie zabezpieczające pod red. T. Erecińskiego, t. I, Warszawa 2006), do żadnego z nich jednakże nie odnosi się przedmiotowa sprawa. Po drugie, jak zostało zaznaczone wyżej, dekret na podstawie którego przejmowano własność lasów utracił moc z dniem 1 października 1990r. Od tego czasu

wydanie decyzji administracyjnej odnośnie przejęcia lasów nie mogło wchodzić w rachubę, zaś spór co do takiego przejścia może być rozstrzygnięty tylko w postępowaniu sądowym, stosownie do charakteru tego postępowania (uchwała Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1994r., II CZP 50/94). W związku z tym należy przyjąć, iż w chwili skierowania przez J. Ż. (2) stosownego pisma, ani Prezydent RP, ani Minister Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych nie były określonymi w art. 123 k.c. organami powołanymi do rozpoznania sprawy nacjonalizacji lasów, zatem zwrócenie się do nich z roszczeniem o zwrot lasu nie spowodowało przerwania biegu zasiedzenia.

Nie mają także racji apelujący zarzucając, że przedmiot wniosku o zasiedzenie były jedynie w zarządzie Lasów Państwowych a więc, że wnioskodawca nie był posiadaczem samoistnym działek wskazanych we wniosku. Kwestia ta była wielokrotnie poruszana w doktrynie i orzecznictwie (por. uchwała Sądu Najwyższego z 18 listopada 1992r., III CZP 133/92, uchwała Sądu Najwyższego z 21 września 1993r., III CZP 72/93, uchwała Sądu Najwyższego z 25 października 1996r., III CZP 83/96, postanowienie Sądu Najwyższego z 29 października 1996r., III CKN 8/96, postanowienie Sądu Najwyższego z 8 lutego 2002r., II CKN 1186/99, postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2003r., V CK 13/03, postanowienie Sądu Najwyższego z 13 stycznia 2004r., V CK 131/03, postanowienie Sądu Najwyższego z 14 czerwca 2005r., V CK 305/04, postanowienie Sądu Najwyższego z 13 października 2005r., I CK 162/05, postanowienie Sądu Najwyższego z 14 lutego 2006r., II CSK 86/05, postanowienie Sądu Najwyższego z 9 marca 2006r., I CSK 137/05), jednakże ostateczne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu Sądu Najwyższego z 26 października 2007r., III CZP 30/07 przyjmując, że władanie cudzą nieruchomością uzyskane w ramach sprawowania władztwa publicznego, może być posiadaniem samoistnym prowadzącym do zasiedzenia. Kwalifikacja takiego władania jako posiadania samoistnego nie jest uzależniona od okoliczności uzyskania przez Skarb Państwa władania rzeczą (w ramach imperium czy dominium), lecz wyłącznie od sposobu władania rzeczą (postanowienie Sądu Najwyższego z 4 listopada 2011 r. I CSK 126/11). Kluczowym zatem do stwierdzenia nabycia własności nieruchomości w drodze zasiedzenia także przez Skarb Państwa jest spełnienie tylko i wyłącznie przesłanek takie zasiedzenie regulujących (art. 172 k.c. i nast.), w tym posiadanie gruntu i jego charakter, bez znaczenia zaś pozostaje sposób wejścia w owo posiadanie. Przy tym należy pamiętać, iż zgodnie z powołaną wyżej uchwałą zasiedzenie nie bieгло, jeżeli właściciel nie mógł skutecznie dochodzić wydania nieruchomości, o czym była już mowa we wcześniejszej części uzasadnienia.

Jeżeli chodzi o zarzut braku identyfikacji przedmiotu sporu, to należy zauważyć, iż w trakcie całego (kilkuletniego) postępowania uczestnicy nie zgłaszali potrzeby przeprowadzenia tego dowodu ani w zasadzie nie kwestionowali, że działki objęte wnioskiem o zasiedzenie to tereny leśne będące w posiadaniu wnioskodawcy. Uczestnicy nie kwestionowali też rzetelności dokumentacji geodezyjnej dołączonej do wniosku. W tych okolicznościach Sąd Rejonowy nie miał potrzeby przeprowadzania oględzin przedmiotu wniosku o zasiedzenie ani dopuszczania z urzędu dowodu z opinii geodezyjnej. Tylko na marginesie należy zauważyć, że przeprowadzenie dowodu z oględzin przedmiotu wniosku o zasiedzenie – z uwagi na powierzchnię działek objętych wnioskiem – jest w praktyce niewykonalne. Jedyna możliwość ewentualnej kontroli twierdzenia wnioskodawcy, że działki objęte wnioskiem o zasiedzenie od kilkudziesięciu lat stanowią las – jest możliwa na podstawie dowodu z odczytu zdjęć lotniczych.

Sąd Okręgowy zwraca także uwagę na nieprawidłowości związane z ustanowieniem kuratora dla nieznanych z miejsca pobytu uczestników. Nie istniała potrzeba ustanowienia takiego kuratora (ewentualnie jego ustanowienie nastąpiło przedwcześnie) dla:

1. W. K., bowiem osoba ta nie żyje, a uczestnikami w sprawie są jego następcy prawni (m.in. żona W. K.);
2. T. N., gdyż osoba ta jest uczestnikiem postępowania;
3. A. M. (3), gdyż osoba ta nie żyje, a nie został wezwany jego następca T. M.;
4. A. G. (1), gdyż osoba ta nie żyje, a jej spadkobiercy zostali wskazani na karcie 201;
5. A. D. (2), gdyż osoba ta jest uczestnikiem postępowania;
6. F. P., gdyż osoba ta nie żyje, a nie ustalono w sprawie następców prawnych;

7. J. G. (3), gdyż osoba ta zmarła, a w sprawie występuje następca prawny (J. G. (1));
8. S. G. (1), gdyż osoba ta jest uczestnikiem postępowania;
9. A. K. (5), gdyż osoba ta nie żyje, a nie zostali ustaleni jej następcy prawni;
10. M. K. (2), gdyż osoba ta jest uczestnikiem postępowania;
11. B. D., gdyż osoba ta zmarła, a nie został wezwany następca prawny J. D.;
12. S. P. (4), gdyż nie żyje, a nie zostali ustaleni następcy prawni;
13. E. Ż., gdyż osoba ta zmarła, a w sprawie występuje następca prawny (G. Ż., a następnie T. S.);
14. G. Ż., gdyż osoba ta jest uczestnikiem postępowania;
15. A. M. (1), gdyż osoba ta nie żyje, a w sprawie występuje jego następca prawny A. M. (1)
16. K. S. (1), gdyż osoba ta nie żyje, a krąg jej spadkobierców nie został ustalony;
17. A. Ż. (4) c. I. i M., gdyż osoba ta nie żyje, a w sprawie występowała jej następczyni prawna M. K. (4);
18. A. D. (3), gdyż osoba ta nie żyje, a w sprawie występują jej następcy prawni (A. Ż. (1) i J. S. (1));
19. E. P. (2), gdyż osoba ta nie żyje, a w sprawie występuje jej następca prawny E. P. (1);
20. S. K. (2), gdyż osoba ta jest uczestnikiem postępowania;
21. J. P. (2), gdyż osoba ta nie żyje, a jej następcy prawni nie zostali w sprawie ustalenieni;
22. A. K. (7), gdyż osoba ta nie żyje, a w sprawie występuje jej następca A. K. (3);
23. S. S., gdyż osoba ta nie żyje, a w sprawie występuje jej następca W. S. (1);
24. A. G. (3), gdyż osoba ta występowała w sprawie jako uczestnik;
25. J. S. (2), gdyż osoba ta nie żyje, a nie zostali ustalenieni jej następcy;
26. H. Ż., gdyż osoba ta występowała w sprawie jako uczestnik;
27. A. K. (9), gdyż osoba ta nie żyje, a w sprawie występowali następcy prawni - K. K. (1) i K. R.;
28. S. K. (1), gdyż osoba ta nie żyje, a w sprawie występują następcy prawni - S. K. (1) i T. K..

Należy zauważyć, że wnioskodawca nie podjął żadnych starań celem ustalenia danych uczestników (we wniosku wskazał wszystkie osoby figurujące w księdze wieczystej jako nieznane z miejsca pobytu). Sąd Rejonowy również nie podjął właściwych kroków celem ustalenia osób zainteresowanych, albowiem po wezwaniu wnioskodawcy do uprawdopodobnienia, że osoby wskazane we wniosku są nieznane z miejsca pobytu i otrzymaniu od wnioskodawcy kompletu dokumentacji (k. 321 - 347akt) wydał zarządzenie o ustanowieniu kuratora dla wszystkich osób wskazanych we wniosku, pomijając zupełnie okoliczność, że: niektóre osoby wskazane we wniosku lub ich następcy prawni zgłosili się do sprawy po dokonaniu ogłoszenia prasowego a także pomijając okoliczność, że wnioskodawca po otrzymaniu w/ w wezwania Sądu szereg osób dokładnie zidentyfikował wskazując imiona nazwiska i adresy (dotyczy : J. K. (1), J. K. (6), A. T. (2), A. K. (8), F. S., H. Ż. – zmarła w toku sprawy, M. K. (2), S. K. (2), S. Ż. s. J., M. M. (1), S. Ż. s. S., S. G. (1), H. R., A. D. (1), i T. N. – tylko niektóre z tych osób są uczestnikami postępowania) bądź wskazując imiona, nazwiska adresy i daty zgonów (dotyczy: S. S., J. S. (2), A. Ż. (4), J. M., E. Ż., J. G. (3), F. P., A. G. (1), A. T. (1), J. Ż. (1)).

Z uwagi na całokształt okoliczności przedstawionych powyżej zaskarżone postanowienie jako nieprawidłowe nie może się ostać. Pomijając opisane wyżej braki proceduralne związane z ustaleniem kręgu uczestników Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy, albowiem nie ustalił i nie ocenił czy działki objęte wnioskiem o zasiedzenie stały się własnością Skarbu Państwa w trybie dekretu PKWN o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa. Okoliczność ta ma decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia wniosku.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy na zasadzie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 108 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd weźmie pod rozwagę wszystkie uwagi zawarte w niniejszym postanowieniu, a w szczególności rozważy w pierwszej kolejności czy wnioskodawca nabył własność działek objętych wnioskiem na podstawie dekretu PKWN z dnia 12 grudnia 1944r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu państwa. W tym celu Sąd zbada stan nieruchomości na dzień 27 grudnia 1944r. W tym celu zwróci się do geodety sporządzającego porównawczy wykaz zmian o udzielenie odpowiedzi na pytania:

- a) kiedy nastąpiły podziały opisane w uwagach do wykazu,
- b) co oznacza przekreślenie numeru parceli uwidocznionych na mapie katastralnej (czy nastąpił podział działek, a jeżeli tak, to kiedy się on odbył),
- c) czy istnieje dokument, na podstawie którego można ustalić powierzchnię parceli i rodzaj użytku w 1944r.,
- d) czy jest możliwe ustalenie powierzchni działek wskazanych w protokołach przejęcia tj. nr (...) i (...) oraz czasu występowania takiej numeracji i ewentualnie historii ich przekształceń,
- e) dlaczego na wyrysie z mapy ewidencji gruntów w skali 1:2880 występują przekreślone numery działek (m.in. (...) jako duża działka) zaś na wyrysie z mapy katastralnej brak numeracji (...),
- f) czy numeracja wynikająca z zapisów w księdze wieczystej jest efektem podziałów zaistniałych po 1944r. (np. w trakcie uwłaszczeń)
- g) z jakich dokumentów korzystał sporządzając wykaz zmian (co to znaczy, że karta A i B lwh (...) gm. kat. dóbr tabularnych O.uległy częściowemu zniszczeniu – jak podano we wniosku),
- h) czy znany mu był dokument zalegający w aktach księgi wieczystej nr (...)zatytułowany W.z rejestru parcel lwh (...) sporządzony 5 lipca 1957r. z pieczęcią Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w N.w którym wymienia się numery parcel, rodzaj użytku i powierzchnię,
- i) czy przedmiot wniosku o zasiedzenie w dacie 27 grudnia 1944r (data wejścia w życie dekretu PKWN) stanowił działki leśne o pow. powyżej 25 ha,

a także przeprowadzi inne konieczne dowody.

Przed wyznaczeniem rozprawy Sąd podejmie odpowiednie czynności związane z prawidłowym ustaleniem kręgu uczestników postępowania a w szczególności rozważy konieczność uchylecia zarządzenia z dnia 6 października 2011r. o ustanowieniu kuratora dla nieznanych z miejsca pobytu uczestników w stosunku do osób, które nie żyją i tych, które już występują w sprawie, wezwie do udziału w sprawie osoby zidentyfikowane przez wnioskodawcę a które nie zgłosiły się do udziału w sprawie z własnej inicjatywy oraz podejmie działania mające na celu ustalenie następców prawnych uczestników zidentyfikowanych z imienia, nazwiska adresu i daty zgonu.